

Skupno poročilo Sveta in Komisije za leto 2015 o izvajanju strateškega okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020)

Nove prednostne naloge za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju

(2015/C 417/04)

1. OZADJE

Evropa se sooča s številnimi nujnimi nalogami: ponovno zagnati ustvarjanje delovnih mest in gospodarsko okrevanje; doseči trajnostno rast; premostiti naložbeno vrzel; krepiti socialno kohezijo; usklajevati odziv na migracijski tok; prednostno obravnavati preprečevanje radikalizacije in nasilja. Evropa se mora obenem spoprijeti z dolgoročnimi izzivi, kot so staranje prebivalstva, prilagajanje digitalni dobi in zagotavljanje konkurenčnosti v svetovnem, na znanju temelječem gospodarstvu.

Odziv evropske politike v okviru političnih smernic Evropske komisije „Nov začetek za Evropo: moj načrt za delovna mesta, rast, pravičnost in demokratične spremembe“ ⁽¹⁾ zaznamuje nov začetek. Številni ekonomski argumenti govorijo v prid temu, da bi bilo treba izobraževanju in usposabljanju kot rasti prijaznemu sektorju v tem novem načrtu dodeliti ključno vlogo. Vlaganje v človeški kapital je dobra naložba. Kakovostno izobraževanje in usposabljanje prispevata k spodbujanju trajnostne gospodarske rasti, pa tudi trajnostnega razvoja, saj krepita raziskave in razvoj, inovativnost, produktivnost in konkurenčnost. Države članice bi morale izvesti potrebne naložbe v vse sisteme izobraževanja in usposabljanja, da bi povečale njihovo uspešnost in učinkovitost pri izboljšanju usposobljenosti in kompetenc delovne sile ter tako omogočile boljše predvidevanje in zadovoljevanje hitro spreminjajočih se potreb na dinamičnih trgih dela v vse bolj digitalnem gospodarstvu ter v okviru tehnoloških, okoljskih in demografskih sprememb. Okrepiti bi morale prizadevanja za izboljšanje dostopa vseh do kakovostnega vseživljenjskega učenja in izvajati strategije aktivnega staranja, ki omogočajo daljše delovno življenje.

Tragični izbruhi nasilnega ekstremizma na začetku leta 2015 so nas odločno opomnili, da so naše družbe ranljive. Izobraževanje in usposabljanje imata pomembno vlogo pri zagotavljanju, da se naše skupne človeške in državljanske vrednote ohranjajo in prenašajo na prihodnje generacije, za spodbujanje svobode misli in izražanja, socialne vključenosti in spoštovanja drugih, pa tudi za preprečevanje in zatiranje vseh oblik diskriminacije, krepitev poučevanja in sprejetja teh skupnih temeljnih vrednot ter postavitev temeljev za bolj vključujoče družbe prek izobraževanja – že od zgodnjega otroštva ⁽²⁾. Izobraževanje in usposabljanje lahko pripomoreta k preprečevanju in izkoreninjanju revščine in socialne izključenosti, spodbujanju medsebojnega spoštovanja in gradnji temeljev odprte in demokratične družbe, ki je podlaga za aktivno državljanstvo.

Obenem se izobraževalni sistemi in sistemi usposabljanja soočajo z izzivom zagotavljanja enakopravnega dostopa do visokokakovostnega izobraževanja, zlasti z ustvarjanjem možnosti za najbolj prikrajšane in vključevanjem ljudi z različnimi ozadji, vključno z ustreznim vključevanjem novo prispelih migrantov ⁽³⁾, v učno okolje, s čimer se spodbuja navzgor usmerjena socialna konvergenca.

Glede na navedeno izobraževanje in usposabljanje znatno prispevata k različnim strategijam in pobudam EU, med drugim k strategiji Evropa 2020, jamstvu za mlade, pobudi za zaposlovanje mladih, pobudi o enotnem digitalnem trgu, evropskima agendama za varnost in o migracijah ter naložbenemu načrtu za Evropo, pri čemer se v celoti spoštuje pristojnost držav članic za nacionalne izobraževalne sisteme in sisteme usposabljanja. Strateški okvir za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020) z medsebojnimi izmenjavami, vzajemnim učenjem ter zbiranjem dokazov in podatkov dopolnjuje nacionalne ukrepe in je v podporo državam članicam pri reformah za dodatno izboljšanje njihovih rezultatov.

Izobraževanje in usposabljanje posameznikom zagotavljata znanje, spretnosti in kompetence, ki jim omogočajo razvoj in vplivanje na osebni položaj, s širitvijo njihovih razvojnih možnosti, zagotavljanjem veščin, ki jim bodo v življenju koristile, postavljanjem temeljev za aktivno državljanstvo in uveljavljanje demokratičnih vrednot ter s spodbujanjem vključevanja, pravičnosti in enakopravnosti.

⁽¹⁾ Predsednik Komisije Jean-Claude Juncker ga je 15. julija 2014 v Strasbourgu predstavil Evropskemu parlamentu.

⁽²⁾ Izjava o spodbujanju državljanstva in skupnih vrednot svobode, strpnosti in nediskriminacije z izobraževanjem, Pariz, 17. marec 2015.

⁽³⁾ Pri vseh sklicevanjih v tem besedilu na migrante velja naslednje:

To ne posega v pravni položaj v zvezi z dostopom različnih kategorij migrantov do izobraževanja in usposabljanja, kakor je določeno v veljavnem mednarodnem pravu, pravu Evropske unije in nacionalnem pravu.

Pregled izobraževanja in usposabljanja za leto 2015, ki ga je pripravila Komisija, kaže, da še vedno obstajajo resni izzivi:

- v vsej EU 22 % petnajstletnikov dosega slabe rezultate v matematiki. Med učenci z nižjim družbenoekonomskim statusom ta odstotek znaša zaskrbljujočih 36,6 %. Poleg tega 18 % petnajstletnikov v EU dosega slabe rezultate pri branju in 17 % pri naravoslovju. Slabi rezultati na teh študijskih področjih so za približno 60 % bolj pogosti med fanti kot med dekleti ⁽⁴⁾,
- četrtnina odraslih v Evropi je nizkokvalificiranih, kar omejuje njihov dostop na trg dela, obenem pa onemogoča nadaljnje izobraževanje ali usposabljanje. Le 4,4 % od 66 milijonov odraslih, ki imajo v najboljšem primeru nižjo sekundarno izobrazbo, se udeležuje izobraževanja odraslih ⁽⁵⁾,
- zgodnje opuščanje izobraževanja ⁽⁶⁾ zdaj znaša 11,1 %. Čeprav je bil pri uresničevanju skupnega krovnega cilja strategije Evropa 2020 dosežen precejšen napredek, je v vsej Evropi še vedno več kot 4,4 milijona oseb, ki so zgodaj opustile izobraževanje, pri čemer je približno 60 % teh oseb delovno neaktivnih ali brezposelnih, kar pomeni, da so bolj izpostavljene socialni izključenosti in nižjemu državljanškemu udejstvovanju,
- delež oseb z visokošolsko izobrazbo ⁽⁷⁾ se še naprej večja in danes dosega 37,9 %. Tudi tu je bil dosežen dober napredek pri uresničevanju skupnega krovnega cilja strategije Evropa 2020, vendar zaposljivost diplomantov še naprej stagnira po vsej EU.

Celovit vmesni pregled strateškega okvira ET 2020 iz leta 2014, v katerega so bile vključene države članice in ključni deležniki ter na katerem temelji to poročilo, je privedel do treh glavnih strateških ugotovitev:

- potrdila se je vrednost celostnega okvira, ki zajema izobraževanje in usposabljanje na vseh ravneh. Današnja potreba po prožnosti in prehodnosti med učnimi izkušnjami zahteva usklajene politike od predšolske vzgoje in šolskega izobraževanja do visokega šolstva, poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter izobraževanja odraslih, pri čemer se spoštuje načelo vseživljenjskega učenja,
- štirje strateški cilji ET 2020 (ki so tudi trenutna referenčna merila EU) so še vedno veljavni, saj so bili v sklepih Sveta o ET 2020 iz leta 2009 določeni tako izčrpno in usmerjeno v prihodnost, da nudijo trdno osnovo za dejavnosti ET 2020 vse do leta 2020. Vendar je treba politiko preusmeriti, da bo vključevala tako nujne gospodarske in zaposlitvene izzive kot vlogo izobraževanja pri spodbujanju pravičnosti in vključenosti ter razširjanju skupnih evropskih vrednot, medkulturnih kompetenc in aktivnega državljanstva,
- ET 2020 znatno prispeva k splošni agendi EU za delovna mesta, rast in naložbe, vključno z evropskim semestrom. Na tem področju bi lahko okrepili na dokazih temelječo podlago in vzajemno učenje v zvezi z reformnimi izzivi, pa tudi specifičnost okvira za posamezno državo, kjer je to ustrezno.

Ob upoštevanju navedenih izzivov in političnih ugotovitev ter zaradi boljše uskladitve ET 2020 s političnim mandatom in prednostnimi nalogami EU se v tem skupnem poročilu predlaga usmerjanje evropskega sodelovanja v tem okviru vse do leta 2020, s čimer bi se njegovo delovno obdobje podaljšalo s treh na pet let.

2. GLAVNI IZZIVI, KI DOLOČAJO IZBIRO PRIHODNIH PREDNOSTNIH NALOG

Na osnovi pregleda stanja in ob upoštevanju razlik med državami članicami so v tem poglavju predstavljeni glavni premiki in izzivi na področju izobraževanja in usposabljanja v Evropi, ki so privedli do določitve novih prednostnih področij in konkretnih nalog za prihodnje delo do leta 2020.

Nova *prednostna področja* so:

- ustrezna in visokokakovostna znanja, spretnosti in kompetence, pridobljene v celotnem obdobju vseživljenjskega učenja, s poudarkom na vplivu učnih rezultatov na zaposljivost, inovativnost, aktivno državljanstvo in dobro počutje,
- vključujoče izobraževanje, enakopravnost, pravičnost, nediskriminacija in spodbujanje državljanških kompetenc,

⁽⁴⁾ Rezultati raziskave Programa OECD za mednarodno primerjavo dosežkov učencev (PISA) iz leta 2012: Excellence through equity (Doseganje odličnosti s pravičnostjo).

⁽⁵⁾ The Survey of Adult Skills: Implications for education and training policies in Europe (Raziskava o usposobljenosti odraslih: posledice za politike izobraževanja in usposabljanja v Evropi), Evropska komisija (2013).

⁽⁶⁾ Delež prebivalstva v starosti od 18 do 24 let, ki ima zgolj nižjo sekundarno izobrazbo ali manj in se ne izobražuje ali usposablja.

⁽⁷⁾ Odstotek oseb v starosti od 30 do 34 let, ki so uspešno zaključile terciarno raven izobraževanja (Eurostat).

- odprto in inovativno izobraževanje in usposabljanje, vključno s popolnim sprejemanjem digitalne dobe,
- trdna podpora učiteljem, izvajalcem usposabljanja, vodstvenim delavcem v šolah in drugim pedagoškim delavcem,
- preglednost in priznavanje znanj in spretnosti ter kvalifikacij za omogočanje mobilnosti na področju učenja in dela,
- trajnostne naložbe, kakovost in učinkovitost izobraževalnih sistemov in sistemov usposabljanja.

Ta prednostna področja in z njimi povezana konkretna vprašanja so opisana v prilogi.

2.1 Kakovost in ustreznost učnih izidov sta ključnega pomena za razvoj znanj in spretnosti ter kompetenc

Nizka raven temeljnih znanj in spretnosti v Evropi zavira gospodarski napredek ter močno omejuje posameznike pri njihovi poklicni, socialni in osebni izpolnitvi. Da bi se izboljšali zaposljivost, inovativnost in aktivno državljanstvo ter na podlagi Priporočila Evropskega parlamenta in Sveta o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje, morajo iti temeljna znanja in spretnosti z roko v roki z drugimi ključnimi kompetencami in pristopi: ustvarjalnostjo, podjetnostjo in samoiniciativnostjo, digitalnimi kompetencami⁽⁸⁾, znanjem tujih jezikov, kritičnim razmišljanjem (vključno z elektronsko in medijsko pismenostjo) ter znanji in spretnostmi, ki odražajo naraščajoče potrebe, na primer potrebe v zelenem gospodarstvu ter v digitalnem in zdravstvenem sektorju.

Kakovost učnih rezultatov bi bilo treba spodbujati skozi vse življenje. Večina držav članic je že uvedla celovite strategije za vseživljenjsko učenje, vendar bi morale takšne strategije razviti vse države in zagotoviti prehodnost med različnimi oblikami in ravni učenja ter iz izobraževanja in usposabljanja v svet dela. Za to so potrebna nenehna prizadevanja za usklajevanje in partnerstvo med različnimi sektorji izobraževanja ter med izobraževalnimi ustanovami in zadevnimi deležniki.

Predšolska vzgoja in varstvo sta izhodiščna točka ter spadata med najučinkovitejše načine za izboljšanje usposobljenosti na področju ključnih kompetenc, vendar sta soočena z dvojnimi izzivom, tj. kako razširiti dostop in izboljšati kakovost. V nekaterih državah je posebej težavno zagotavljanje storitev za otroke, mlajše od treh let. Kot je predlagano v okviru za kakovost predšolske vzgoje in varstva, ki so ga strokovnjaki iz držav članic oblikovali v prejšnjem delovnem obdobju, bi ključne naloge za nadaljnje delo lahko vključevale izboljšanje dostopa, zlasti za prikrajšane, profesionalizacijo osebja ter učinkovite sisteme upravljanja, učnih načrtov, financiranja in spremljanja.

Vse države članice **so uvedle ukrepe za zmanjšanje zgodnjega opuščanja izobraževanja**, ki pa skupaj ne tvorijo vedno celovitih strategij, ki jih zahteva priporočilo Sveta iz leta 2011⁽⁹⁾, ali enakovrednih, z dokazi podprtih politik. Za uspešen odziv sta potrebna dolgoročna zavezanost in medsektorsko sodelovanje s poudarkom na ustrezni kombinaciji preprečevanja, zgodnjega ukrepanja in kompenzacijskih ukrepov. Politike za zmanjšanje zgodnjega opuščanja izobraževanja na ravni šol bi morale zajemati sodelovalne pristope, aktivno vključevanje staršev, partnerstva z zunanjimi deležniki in skupnostjo, ukrepe v podporo dobremu počutju učencev ter visokokakovostno usmerjanje in svetovanje, s čimer bi zagotovili, da ima vsak učenec enake možnosti za dostop do visokokakovostnega izobraževanja, sodelovanje v njem in koristi od njega, ter vsem učencem omogočili, da v celoti izkoristijo svoj potencial.

Visokošolski sistemi bi morali okrepiti na znanju temelječe gospodarstvo ter se odzivati na potrebe družbe. Visoko šolstvo se mora učinkovito odzvati na zahteve spreminjajoče se družbe in trga dela, in sicer s povečanjem obsega znanj in spretnosti ter človeškega kapitala v Evropi in s krepitvijo svojega prispevka h gospodarski rasti. V ta namen bi bilo treba zagotoviti, da se posodabljanje usmerja v sinergije med izobraževanjem, raziskavami, inovativnostjo in zaposlovanjem, pri čemer se ustvarjajo povezave med visokošolskimi ustanovami ter lokalnim okoljem in regijami, izvajajo inovativni pristopi, s katerimi se bo izboljšala ustreznost programov, vključno z uporabo informacijskih in komunikacijskih tehnologij (IKT), izboljšujejo prehodi v zaposlitev in krepí mednarodno sodelovanje. Zmanjšanje deleža zgodnjega opuščanja izobraževanja in povečanje deleža diplomantov še naprej pomenita izziv za številne države članice, zlasti pri prikrajšanih skupinah, prednostno pa je treba zagotoviti, da vse oblike visokošolskega izobraževanja študentom zagotovijo ustrezna visokokakovostna znanja, spretnosti in kompetence, tako da bodo pripravljeni za svojo prihodnjo poklicno pot. Visokošolsko izobraževanje mora prispevati tudi k pripravi študentov za aktivno državljanstvo na podlagi odprtega pristopa in kritičnega razmišljanja, pa tudi spodbujati osebni razvoj, obenem pa v celoti prevzeti svojo vlogo pri posredovanju in ustvarjanju znanja.

⁽⁸⁾ Učenje in pridobivanje digitalnih kompetenc nista omejena zgolj na znanja in spretnosti na področju IKT ter vključujeta varno, skupno in ustvarjalno uporabo IKT, vključno s kodiranjem.

⁽⁹⁾ Združeno kraljestvo je glasovalo proti temu priporočilu.

Poklicno izobraževanje in usposabljanje imata ključno vlogo pri razvijanju ustreznih znanj in spretnosti. V večini držav članic so stopnje zaposlenosti diplomantov poklicnega izobraževanja in usposabljanja že zadovoljive. Do tega je prišlo tudi po zaslugi ukrepov za izboljšanje uspešnosti, kakovosti in privlačnosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja, ki so bili sprejeti v obdobju 2011–2014 za izvajanje ciljev iz sporočila iz Bruggea iz leta 2010 v okviru kopenhavenskega procesa. Slediti bi morale nadaljnje reforme v skladu s srednjeročnimi cilji, opredeljenimi v sklepih iz Rige z dne 22. junija 2015 (glej prilogo). Prizadevati bi si bilo treba za razvoj ustreznih znanj in spretnosti z nadaljnjim spodbujanjem vseh oblik učenja na delovnem mestu, npr. pripravništev, vajeništev in dualnih sistemov poklicnega izobraževanja in usposabljanja, krepitvijo evropske koalicije za vajeništva, razvojem nadaljnjih partnerstev z vsemi deležniki na lokalni, regionalni in nacionalni ravni ter izboljšanjem predvidevanja potreb po znanjih in spretnostih. Obenem bi bilo treba okrepiti začetni in stalni poklicni razvoj učiteljev, izvajalcev usposabljanja in mentorjev na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja, tudi z delovnimi praksami v podjetjih in industriji, da bi sledili razvoju dogodkov na tem področju.

Izobraževanje odraslih pomeni podlago za nadgradnjo znanj in spretnosti, prekvalifikacijo, aktivno državljanstvo in socialno kohezijo. Zaradi nedavnih raziskav⁽¹⁰⁾, iz katerih so razvidne nizke ravni temeljnih znanj in spretnosti pri odraslih, pa tudi učinka globalizacije na potrebe po znanjih in spretnostih ter visoke stopnje brezposelnosti, je treba okrepiti izvajanje prenovljenega evropskega programa za izobraževanje odraslih. Prednostne naloge bi morale vključevati učinkovitejšo upravljanje, znatno povečanje ponudbe in udeležbe, prožnejšo ponudbo, boljši dostop, natančnejše spremljanje in boljše zagotavljanje kakovosti (glej prilogo). Izobraževanje odraslih nedavno prispelim migrantom in ljudem s priseljenjskim ozadjem nudi priložnost za nadaljnje izobraževanje ali prekvalifikacijo ter povečuje možnosti zanje, da se uveljavijo na trgu dela in vključijo v družbo.

2.2 Izobraževanje in usposabljanje sta ključnega pomena za spodbujanje socialne kohezije, enakopravnosti, nediskriminacije in državljskih kompetenc

V večini evropskih držav in držav OECD je neenakopravnost na najvišji ravni v 30 letih ter negativno vpliva na učne rezultate, saj izobraževalni sistemi običajno ohranjajo obstoječe vzorce družbenoekonomskega statusa. Zato mora biti prekinitev medgeneracijskega kroga nizkokvalificiranosti prednostna naloga. Večina držav članic je sprejela ukrepe za izboljšanje dostopa do izobraževanja za prikrajšane učence. Kljub temu še vedno obstaja znatna vrzel pri izobraževanju, dostop do kakovostnega izobraževanja in usposabljanja od predšolske vzgoje in varstva naprej pa ostaja izziv v več delih EU. Potrebni so učinkoviti ukrepi za odziv na vse oblike raznolikosti ter za zagotavljanje vključujočega izobraževanja in usposabljanja za vse učence, zlasti za prikrajšane skupine, kot so učenci s posebnimi potrebami, pravkar prispeli migranti, ljudje s priseljenjskim ozadjem in Romi. V celoti bi bilo treba uporabiti jamstvo za mlade (tj. vstopanje na trg dela, vajeništva in druga priložnost za izobraževanje in usposabljanje).

Odpraviti je treba razlike med spoloma pri izobraževanju in usposabljanju, ki temeljijo tudi na nadaljevanju spolnih stereotipov, ter obravnavati razlike med spoloma pri izbiri izobraževanja. Ustrahovanje, nadlegovanje in nasilje v učnem okolju, vključno s tistimi v zvezi s spolom, ne smejo biti dopustni. Izobraževalne ustanove ter učitelji, izvajalci usposabljanja, vodstveni delavci v šolah in drugi pedagoški delavci morajo biti ustrezno usposobljeni in imeti ustrezno podporo, da bi učencem lahko omogočili, da v učnem okolju izkusijo vključenost, enakopravnost, pravičnost, nediskriminacijo in demokratično državljanstvo. Okrepiti bi bilo treba vlogo odprtih učnih okolij, kot so javne knjižnice, odprta izobraževalna središča za odrasle in odprte univerze, kot sredstva za spodbujanje socialne vključenosti.

Ministri za izobraževanje so v pariški deklaraciji z dne 17. marca 2015 pozvali k ukrepanju na vseh ravneh za krepitev vloge izobraževanja pri spodbujanju državljanstva ter skupnih vrednot svobode, strpnosti in nediskriminacije, krepitvi socialne kohezije in pomoči mladim, da postanejo odgovorni, odprti in dejavni člani naše raznolike in vključujoče družbe⁽¹¹⁾. Izobraževanje je pomembno za preprečevanje in izkoreninjenje marginalizacije in radikalizacije. Nadaljnje ukrepanje na podlagi deklaracije je ena ključnih prednostnih nalog v novem delovnem obdobju. Potekalo bo v obliki skupne analize, medsebojnega učenja, srečanj, razširjanja dobrih praks in konkretnih ukrepov, ki se financirajo iz programa Erasmus+, v skladu s štirimi področji iz deklaracije: (i) zagotavljanje, da otroci in mladi pridobijo družbene, državljanske in medkulturne kompetence s spodbujanjem demokratičnih vrednot in temeljnih pravic, socialne vključenosti in nediskriminacije ter aktivnega državljanstva; (ii) krepitev kritičnega razmišljanja in medijske pismenosti;

⁽¹⁰⁾ Glej predvsem raziskavo OECD o usposobljenosti odraslih, izvedeno v okviru Programa za mednarodno ocenjevanje kompetenc odraslih (PIAAC).

⁽¹¹⁾ Neformalno izobraževanje je pomembno za spodbujanje družbene in demokratične udeležbe mladih, kar je ena izmed prednostnih nalog okvira EU za sodelovanje na področju mladih (poročilo EU o mladih za leto 2015).

(iii) spodbujanje izobraževanja prikrajšanih otrok in mladih ter (iv) spodbujanje medkulturnega dialoga prek vseh oblik učenja v sodelovanju z drugimi zadevnimi politikami in deležniki.

Pomen navedenih področij ukrepanja je še okrepljen zaradi trenutnega pritoka migrantov v Evropo. Prihod ljudi z različnimi ozadji ustvarja izziv za sektor izobraževanja in usposabljanja ter deležnike v tem sektorju po vsej Evropi. Za tiste migrante, ki ostanejo v naših državah, je vključevanje v izobraževanje in usposabljanje ključnega pomena za njihovo družbeno vključenost, zaposljivost, poklicno in osebno izpolnitev ter aktivno državljanstvo. V zvezi s tem je najpomembnejša prednostna naloga omogočiti, da se dejansko naučijo jezika oziroma jezikov države gostiteljice. Poleg tega je uspešna vključitev migrantov odvisna tudi od razvijanja medkulturnih znanj in spretnosti učiteljev, izvajalcev usposabljanja, vodstvenih delavcev v šolah, drugih pedagoških delavcev, učencev in staršev, s čimer se zagotavlja večja pripravljenost za multikulturno raznolikost v učnem okolju. V evropski razsežnosti migracij je izpostavljena ustreznost celovite podpore državam članicam pri njihovih ukrepih vključevanja, npr. tudi s skupno analizo, medsebojnim učenjem, konferencami in razširjanjem dobrih praks.

2.3 Za ustrezno in visokokakovostno učenje so potrebni ...

... aktivnejša uporaba inovativnih pedagoških pristopov in orodij za razvijanje digitalnih kompetenc: Izobraževanje in usposabljanje na vseh ravneh imata lahko koristi od uvedbe dobro preizkušenih inovativnih pedagoških praks in učnih materialov, ki so pokazali, da lahko dejansko prispevajo k vključujočemu in zavzetemu učenju za različne skupine učencev. Številne države članice poročajo o pobudah za izboljšanje digitalnih kompetenc učiteljev in učencev, tretjina pa jih je sprejela nacionalne strategije za digitalizacijo izobraževanja. Kljub temu ostajajo veliki izzivi. Družbe postajajo vse bolj digitalne, zaradi česar se povečuje povpraševanje po digitalnih kompetencah. Izobraževanje in usposabljanje se morata na to potrebo odzvati, kar zahteva naložbe v infrastrukturo, organizacijske spremembe, digitalne naprave in digitalne kompetence učiteljev, izvajalcev usposabljanja, vodstvenih delavcev v šolah in drugih pedagoških delavcev, pa tudi vzpostavitev digitalnih (in odprtih) izobraževalnih virov in visokokakovostne didaktične programske opreme. V izobraževanju in usposabljanju bi se morale izkoriščati prednosti novega razvoja na področju IKT ter privzeti inovativni in aktivni pedagoški pristopi, ki temeljijo na metodah sodelovanja učencev in projektnega dela. Odprta učna okolja, kot so javne knjižnice, odprta izobraževalna središča za odrasle in odprte univerze, lahko pripomorejo k sodelovanju med izobraževalnimi sektorji, tudi za prikrajšane učence.

... trdna podpora učiteljem, izvajalcem usposabljanja, vodstvenim delavcem v šolah in drugim članom pedagoškega osebja, ki imajo ključno vlogo pri zagotavljanju uspeha učencev in pri izvajanju izobraževalne politike: Številne države članice poročajo o ukrepih za izboljšanje usposabljanja učiteljev ter poudarjajo, da morata začetno izobraževanje in stalni poklicni razvoj učiteljev in izvajalcev usposabljanja ustrezati svojemu namenu ter združevati predmetno vsebino, pedagoška znanja in prakso. Prednostna naloga ostaja opremiti ustrezno osebje na vseh ravneh in v vseh sektorjih izobraževanja in usposabljanja s trdnimi pedagoškimi znanji in spretnostmi ter kompetencami na podlagi zanesljivih raziskav in prakse. Usposobljeni bi morali biti za obvladovanje individualnih potreb učencev in vse večje raznolikosti, kar zadeva njihova socialna, kulturna, gospodarska in geografska ozadja, preprečevanje zgodnjega opuščanja izobraževanja ter čim uspešnejšo uporabo inovativnih pedagoških pristopov in orodij IKT, pri tem pa prejeti „uvajalno“ podporo na začetku svoje poklicne poti.

V številnih državah kakovost poučevanja čedalje bolj ovira pomanjkanje strokovnih delavcev, hkrati pa je občutno manj zanimanja za poučevanje. Zato bi morale države članice sprejeti ukrepe za povečanje privlačnosti in izboljšanje statusa učiteljskega poklica ⁽¹²⁾. Potrebne so celovite dolgoročne politike, s katerimi bi zagotovili, da bodo izbrani najustreznejši kandidati z različno izobrazbo in izkušnjami ter da bodo imeli učitelji privlačne možnosti za poklicni razvoj, s čimer bi tudi premostili obstoječo izrazito neenakost spolov.

... spodbujanje učne mobilnosti na vseh ravneh: Prvi pregled stanja na področju mobilnosti (za leto 2014), pripravljen v okviru nadaljnega ukrepanja na podlagi priporočila Sveta iz leta 2011 o učni mobilnosti, kaže, da se okolje za učno mobilnost med državami članicami zelo razlikuje, saj ostajajo znatne ovire v zvezi z informacijami, podporo študentom in priznavanjem kvalifikacij. Spremljati in izvajati je treba ukrepe za preglednost, zagotavljanje kakovosti ter potrjevanje in priznavanje znanj in spretnosti ter kvalifikacij. Za spremljanje razmer na področju mobilnosti so potrebni boljši podatki.

Podpora internacionalizaciji visokošolskega izobraževanja ter poklicnega izobraževanja in usposabljanja bo ostala prednostna naloga. To bi lahko vključevalo politično sodelovanje z drugimi svetovnimi regijami v zvezi z zagotavljanjem kakovosti in spodbujanjem učnih rezultatov, razvojem strateških partnerstev in skupnih študijskih programov ter spodbujanjem mobilnosti študentov, osebja in raziskovalcev, pa tudi prizadevanji za olajšanje uporabe kvalifikacij, pridobljenih zunaj EU.

⁽¹²⁾ Ukrepi politike za večjo privlačnost učiteljskega poklica v Evropi, Evropska komisija (2013).

... okrepljena in poenostavljena orodja EU za preglednost in priznavanje ter večja sinergija med njimi: Orodja za preglednost in priznavanje kvalifikacij so bistvenega pomena za mobilnost, zaposljivost in vseživljenjsko učenje. Nekatera od njih, kot je Europass, se pogosto uporabljajo. Zaradi zagotovitve večje preglednosti je večina držav članic razvila nacionalna ogrodja kvalifikacij (NQF) in jih uskladila z evropskim ogrodjem kvalifikacij (EQF). Več držav članic je uveljavilo evropski sistem kreditnih točk v poklicnem izobraževanju in usposabljanju (ECVET), evropski referenčni okvir za zagotavljanje kakovosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja (EQAVET) ter okvir kvalifikacij za evropski visokošolski prostor (QF-EHEA).

Pri nadaljnjem delu bi bilo treba spodbujati potrjevanje neformalnega in priložnostnega učenja ter omogočiti preglednost in primerljivost kvalifikacij po vsej Evropi. V zvezi z novo prispelimi migranti bi lahko obstoječi instrumenti za preglednost prav tako lahko pripomogli k boljšemu razumevanju tujih kvalifikacij v EU in obratno. Ustrezno priznavanje in potrjevanje lahko spodbudita uporabo odprtih in inovativnih učnih praks, vključno s tistimi, ki uporabljajo digitalno tehnologijo.

Pri nadaljnjem delu bi se morali usmeriti tudi na bolj učinkovito izvajanje EQF in NQF ter na nadaljnji razvoj EQF, da bi izboljšali preglednost in primerljivost kvalifikacij. Uporaba EQF in NQF lahko podpre obstoječe prakse priznavanja in s tem poenostavi postopek priznavanja.

Posebno pozornost bi bilo treba po predhodni oceni učinka nameniti tudi poenostavitvi in racionalizaciji obstoječih instrumentov EU, kot so orodja, portali in druge storitve v zvezi z znanji in spretnostmi ter kvalifikacijami, namenjenih širši javnosti s ciljem izboljšanja osveščenosti.

... zmanjševanje naložbene vrzeli: Učinkovite naložbe v kakovostno izobraževanje in usposabljanje so vir trajnostne rasti. Vendar vse od krize javni proračuni ostajajo okleščeni, v več državah članicah pa so se izdatki za izobraževanje in usposabljanje realno zmanjšali. To nakazuje potrebo po podpori državam članicam pri načrtovanju reform, ki bi v širšem družbenem kontekstu bolj učinkovito zagotavljale kakovostno izobraževanje in usposabljanje. Naložbeni načrt za Evropo, program Erasmus+, evropski strukturni in investicijski skladi, vključno s pobudo za zaposlovanje mladih, ter program Obzorje 2020 lahko prispevajo k spodbujanju naložb in podprejo prednostne naloge politike ET 2020, ob zagotavljanju trdnih povezav s politikami.

3. UPRAVLJANJE IN DELOVNE METODE

Upravljanje ET 2020 se je od skupnega poročila za leto 2012 izboljšalo, zlasti zaradi okrepljenega zbiranja dokazov (pregled izobraževanja in usposabljanja) in operativnega značaja delovnih skupin ter zaradi oblikovanja rednih platform za izmenjave med ključnimi deležniki, kot je forum za izobraževanje, usposabljanje in mladino. Iz pregleda stanja je razvidno soglasje o naslednjem pristopu za naslednje delovno obdobje:

- **jasni analitični dokazi in spremljanje napredka** so nujni za učinkovitost okvira ET 2020, izvajali pa se bodo v sodelovanju z Eurostatom, omrežjem Eurydice, Cedefop, OECD in drugimi organizacijami,
- poenostavitev in **racionalizacija poročanja** v okviru ET 2020 ostajata prednostna naloga, zato se bo delovno obdobje podaljšalo na pet let. Kar najboljše se bodo uporabili analitični in posodobljeni dejstva in podatki, pridobljeni na primer prek mreže Eurydice in Cedefop (ReferNet). Poleg tega se bodo v pregledu poglavij za posamezne države na področju izobraževanja in usposabljanja upoštevali tudi posodobljeni nacionalni podatki, če bodo metodološko zanesljivi,
- **močnejše povezave med izobraževanjem, gospodarstvom in raziskovanjem, pa tudi vključenost socialnih partnerjev in civilne družbe**, bodo okrepili učinek ET 2020 in ustreznost izobraževalnih sistemov za povečanje inovacijske zmogljivosti Evrope. V tem pogledu trende narekujejo koalicije znanja in koalicije sektorskih spretnosti v okviru programa Erasmus+, ukrepi Marie Skłodowske-Curie ter Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo v okviru programa Obzorje 2020. Sodelovanje z deležniki se bo spodbujalo tudi prek foruma za izobraževanje, usposabljanje in mladino, evropskega foruma za dialog med univerzami in gospodarstvom, foruma za dialog med ustanovami za poklicno izobraževanje in usposabljanje ter gospodarstvom in tematskimi forumi v državah članicah. Nadaljevalo se bo tudi sodelovanje z evropsko civilno družbo in evropskimi socialnimi partnerji, da bi se omogočila čim boljša uporaba njihovega strokovnega znanja in zmožnosti za ozaveščanje.

Orodja ET 2020 so se obnesla, vendar na nacionalni ravni niso vedno imela dejanskega učinka, predvsem zaradi pomanjkljivega časovnega usklajevanja dejavnosti, pomanjkljivega razširjanja in nizke nacionalne ozaveščenosti glede uporabnosti rezultatov. Nabor orodij ET 2020 se bo okrepil na naslednje načine:

- za izboljšanje preglednosti in skladnosti dejavnosti ET 2020 bo Komisija v sodelovanju z državami članicami, vključno s trojko predsedstev Sveta, pripravila **okviren posodobljen delovni načrt za ET 2020**, v katerega bo vključila jasen pregled ključnih dejavnosti in izobraževalnih dogodkov vzajemnega učenja, načrtovanih za neuradne sestanke visokih uradnikov, tj. v okviru sestankov generalnih direktorjev za šolsko izobraževanje, poklicno izobraževanje in usposabljanje ter visokošolsko izobraževanje („sestanki generalnih direktorjev“), ter skupine na visoki ravni za izobraževanje in usposabljanje, delovnih skupin ET 2020, svetovalne skupine evropskega ogrodja kvalifikacij ter stalne skupine za kazalnike in merila,
- z letom 2016 bo obravnavo **konkretnih vprašanj** v zvezi z ET 2020 začela nova generacija **delovnih skupin** ⁽¹³⁾. Komisija bo predlagala njihove naloge in jih prilagodila glede na pripombe držav članic, zlasti v okviru Odbora za izobraževanje. Skupine bodo redno poročale ustreznim neformalnim skupinam visokih uradnikov (tj. na sestankih generalnih direktorjev ter skupini na visoki ravni za izobraževanje in usposabljanje), ki skrbijo za usmerjanje, ter Odboru za izobraževanje, ki Svet seznani z zadevnimi rezultati. Spodbujale se bodo inovativne delovne metode, rezultati dela v skupinah pa se bodo bolje razširjali, da bi omogočili resnično izmenjavo znanja, pa tudi olajšali nadaljnje delo,
- **dejavnosti vzajemnega učenja ET 2020**, ki običajno potekajo v delovnih skupinah, se bodo okrepile in državam članicam s podobnimi političnimi izzivi omogočile skupinsko delo. Prostovoljni **medsebojni strokovni pregledi**, organizirani v sklopu izvajanja skupnega poročila za leto 2012 in posvečeni izzivom posameznih držav, so se izkazali za koristne v okviru neuradnih sestankov generalnih direktorjev, vendar zahtevajo več priprave in interaktivnega dialoga. Prilagojeno **vzajemno svetovanje** se lahko uporablja tudi v podporo posameznemu nacionalnemu programu reform ⁽¹⁴⁾,
- **razširjanje dobrih praks** in pridobljenih izkušenj, po potrebi z uporabo mednarodnih dokazov, bo okrepljeno prek tematskih dogodkov, izmenjav za seznanjanje s politikami ter vseh načinov prenosa znanja in izmenjav o tem, kaj je v izobraževanju učinkovito. Da bi olajšali učinkovit prevzem nekaterih ključnih učinkov ET 2020 s strani deležnikov na področju izobraževanja in usposabljanja, bo posebna pozornost namenjena razširjanju ključnih sporočil v uradnih jezikih EU, če so za to na voljo sredstva. Poleg tega bodo v pooblastila delovnih skupin ET 2020 vključeni dogovori o razširjanju, ki se bodo odražali v posodobljenem delovnem načrtu,
- **pregled izobraževanja in usposabljanja**, ki bo časovno usklajen z evropskim semestrom ter bo zagotavljal posodobljene dokaze po temah in državah, se bo sistematično uporabljal kot podlaga za razprave o politikah na ravni Sveta, pa tudi v Evropskem parlamentu v razpravah o izzivih in reformah na področju izobraževanja,
- za večji učinek orodij ET 2020 se bo v celoti izkoristil potencial **programa Erasmus+**, vključno z usklajevanjem priprave političnega preskušanja v delovnih skupinah in uporabo dokazov, zbranih prek odličnih projektov,
- v okviru nadaljnjega ukrepanja na podlagi skupnega poročila za leto 2012 so bili sicer sprejeti pozitivni ukrepi za spodbujanje sodelovanja z Odborom za zaposlovanje na področju izobraževanja in usposabljanja, vendar je še vedno mogoče najti dodatne načine, kako izboljšati in bolje strukturirati ta odnos, na primer s spodbujanjem z dokazi podprte razprave o problematiki človeškega kapitala v skladu s sklepi Sveta (EPSCO) z dne 9. marca 2015,
- okrepiti sodelovanje znotraj Sveta za izobraževanje, mladino, kulturo in šport ter z drugimi sestavami Sveta.

⁽¹³⁾ Te delovne skupine, ki jih je Komisija prvič ustanovila v okviru delovnega programa Izobraževanje in usposabljanje 2010 z namenom izvajanja odprte metode koordinacije na področju izobraževanja in usposabljanja, zagotavljajo forum za izmenjavo najboljših praks na teh področjih. Združujejo – na prostovoljni osnovi – strokovnjake iz držav članic.

⁽¹⁴⁾ Vzajemno svetovanje je instrument, ki na prostovoljni in pregledni osnovi združuje strokovnjake iz manjšega števila državnih uprav, da bi omogočili zunanje svetovanje državi v procesu obsežnega razvoja politik. Pomenilo naj bi več kot zgolj izmenjavo informacij in zagotovilo forum za iskanje rešitev za nacionalne izzive v obliki participativne delavnice.

PRILOGA

PREDNOSTNA PODROČJA ZA EVROPSKO SODELOVANJE NA PODROČJU IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA

Vmesni pregled stanja je potrdil ustreznost štirih **strateških ciljev** ET 2020, ki jih je Svet določil leta 2009, in sicer:

1. uresničevanje načela vseživljenjskega učenja in mobilnosti;
2. izboljšanje kakovosti in učinkovitosti izobraževanja in usposabljanja;
3. spodbujanje pravičnosti, socialne kohezije in aktivnega državljanstva;
4. krepitev ustvarjalnosti in inovativnosti, vključno s podjetništvom, na vseh ravneh izobraževanja in usposabljanja.

Med temi strateškimi cilji je bil v pregledu stanja izpostavljen skupni cilj držav članic, da bi se racionalizirala trenutna prednostna področja ukrepanja. V preglednici v nadaljevanju je za obdobje do leta 2020 predlaganih **šest prednostnih področij**, in ne trinajst kot doslej, od katerih lahko vsako prispeva k enemu ali več strateškim ciljem ter ki so v celoti skladna s splošnimi političnimi prednostnimi nalogami EU in k njim prispevajo.

V preglednici v nadaljevanju so na zahtevo Sveta po konkretni določitvi tem za nadaljnje delo prednostna področja predstavljena v obliki **konkretnih nalog**. Nadaljnje delo na teh področjih se bo izvajalo v okviru delovnih metod in nabora orodij ET 2020; ta področja (i) odražajo skupen izziv za države članice in (ii) njihovo obravnavanje na evropski ravni pomeni dodano vrednost. *Konkretna naloge* bodo podlaga za pooblastila naslednje generacije delovnih skupin ET 2020.

Države članice se bodo v skladu z nacionalnimi prednostnimi nalogami odločile, na katerih področjih ter v zvezi s katerimi nalogami glede dela in sodelovanja želijo sodelovati.

Prednostna področja		Konkretna naloge	
1	ustrezno in visokokakovostno znanje, spretnosti in kompetence, pridobljene v okviru vseživljenjskega učenja, s poudarkom na vplivu učnih rezultatov na zaposljivost, inovativnost, aktivno državljanstvo in dobro počutje	i.	krepitev usmerjenih ukrepov politike, da bi se zmanjšalo število slabih rezultatov, kar zadeva osnovna znanja in spretnosti po vsej Evropi, ki zajemajo znanje jezika, bralno, matematično, naravoslovno in digitalno pismenost
		ii.	krepitev razvoja prečnih znanj in spretnosti ter ključnih kompetenc , zlasti digitalnih spretnosti, podjetnosti in jezikovnih kompetenc , v skladu z referenčnim okvirom o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje
		iii.	ponoven zagon in nadaljevanje strategij vseživljenjskega učenja ter obravnav prehodov v izobraževanju in usposabljanju, obenem pa spodbujanje, prek visokokakovostnega usmerjanja, prehoda v poklicno izobraževanje in usposabljanje, visokošolsko izobraževanje in izobraževanje odraslih, vključno z neformalnim in priložnostnim učenjem, in prehoda med njimi ter prehoda iz izobraževanja in usposabljanja v zaposlitev
		iv.	spodbujanje splošnega in pravičnega dostopa do cenovno dostopne visokokakovostne predšolske vzgoje in varstva , zlasti za prikrajšane osebe, ter nadaljnje izvajanje okvira za kakovost na tem področju
		v.	zmanjševanje zgodnjega opuščanja izobraževanja s podpiranjem strategij na ravni šol s splošnim vključujočim pristopom k izobraževanju, usmerjenim v učenca, in zagotavljanjem drugih priložnosti za izobraževanje, pri čemer je poudarek na učinkovitih učnih okoljih in pedagoških pristopih
		vi.	spodbujanje relevantnosti visokega šolstva za trg dela in njegovega družbenega pomena, tudi prek boljših informacij in predvidevanj o potrebah in rezultatih trga dela, na primer s spremljanjem poklicnih poti diplomantov, spodbujanjem razvoja učnih načrtov, več učenja na delovnem mestu ter okrepljenega sodelovanja med ustanovami in delodajalci

	Prednostna področja	Konkretne naloge
		vii. izvajanje srednjeročnih ciljev iz Rige za poklicno izobraževanje in usposabljanje (glej podrobnosti ob koncu besedila) ter hkratna krepitev evropske koalicije za vajištva in izboljšanje predvidevanj o potrebah po znanjih in spretnostih na trgu dela viii. izvajanje prenovljenega evropskega programa za izobraževanje odraslih (glej podrobnosti ob koncu besedila)
2	 vključujoče izobraževanje, enakopravnost, pravičnost, nepristranskost, nediskriminacija in spodbujanje državljskih kompetenc	i. obvladovanje vedno večje raznolikosti učencev in izboljšanje dostopa do kakovostnega in vključujočega rednega izobraževanja in usposabljanja za vse učence, vključno s prikrajšanimi skupinami, kot so učenci s posebnimi potrebami, pravkar prispeli migranti, ljudje s priseljenskim ozadjem in Romi, obenem pa odpravljanje diskriminacije, rasizma, segregacije, ustrahovanja (vključno z ustrahovanjem na spletu), nasilja in stereotipov ii. obravnava vprašanja razlik med spoloma v izobraževanju in usposabljanju ter neenakih možnosti žensk in moških, pa tudi spodbujanje bolj uravnovežene zastopanosti spolov pri izbiri izobraževanja iii. olajšanje učinkovitega učenja učnega in delovnega jezika oziroma jezikov za migrante prek formalnega in neformalnega učenja iv. spodbujanje državljskih, medkulturnih in socialnih kompetenc, vzajemnega razumevanja in spoštovanja ter zavezanosti demokratičnim vrednotam in temeljnim pravicam na vseh ravneh izobraževanja in usposabljanja v. krepitev kritičnega razmišljanja skupaj s kibernetiko in medijsko pismenostjo
3	 Odprto in inovativno izobraževanje in usposabljanje, vključno s popolnim sprejemanjem digitalne dobe	i. nadaljnja preučitev zmožnosti inovativnih in aktivnih pedagoških pristopov, kot so medpredmetno poučevanje ter sodelovalni pristopi, za krepitev razvoja ustreznih visokokakovostnih znanj in spretnosti ter kompetenc, obenem pa spodbujanje vključujočega izobraževanja, tudi za prikrajšane in invalidne učence ii. pospeševanje sodelovanja s spodbujanjem vključenosti učencev, učiteljev, izvajalcev usposabljanja, vodstvenih delavcev v šolah in drugih članov pedagoškega osebja, staršev in širše lokalne skupnosti, kot so skupine civilne družbe, socialni partnerji in podjetja iii. krepitev sinergij med učnimi, raziskovalnimi in inovacijskimi dejavnostmi z vidika trajnostne rasti, ki temelji na razvoju v visokem šolstvu, z novim poudarkom na poklicnem izobraževanju in usposabljanju ter šolskem izobraževanju iv. spodbujanje uporabe IKT z namenom izboljšanja kakovosti in ustreznosti izobraževanja na vseh ravneh v. povečanje razpoložljivosti in kakovosti odprtih in digitalnih izobraževalnih virov ter pedagoških pristopov na vseh izobraževalnih ravneh v sodelovanju z evropskimi odprtokodnimi skupnostmi vi. obravnava razvoja digitalnih kompetenc na vseh izobraževalnih ravneh, vključno z neformalnim in priložnostnim učenjem, kot odziv na digitalno revolucijo
4	 Trdna podpora učiteljem, izvajalcem usposabljanja, vodstvenim delavcem v šolah in drugim pedagoškim delavcem	i. krepitev zaposlovanja, izbora in uvajanja najboljših in najustreznejših kandidatov za učiteljski poklic ii. povečanje privlačnosti – za oba spola – in krepitev statusa učiteljskega poklica

Prednostna področja	Konkretne naloge
	iii. podpiranje začetnega izobraževanja in stalnega poklicnega izpopolnjevanja na vseh ravneh, zlasti v zvezi z obvladovanjem vse večje raznolikosti učencev, zgodnjega opuščanja izobraževanja, učenja na delovnem mestu, digitalnih kompetenc in inovativnih pedagoških pristopov, tudi prek orodij EU, kot so eTwinning, School Education Gateway in platforma za izobraževanje odraslih v Evropi (EPALE) iv. podpora za spodbujanje odličnosti v poučevanju na vseh ravneh, pri snovanju programov za izobraževanje učiteljev ter pri organizaciji učenja in strukturah spodbud, pa tudi iskanje novih načinov za ocenjevanje kakovosti usposabljanja učiteljev
5 Preglednost in priznavanje znanj in spretnosti ter kvalifikacij za omogočanje mobilnosti na področju učenja in dela	i. spodbujanje preglednosti, zagotavljanja kakovosti, potrjevanja in s tem priznavanja znanj in spretnosti ter/ali kvalifikacij, tudi tistih, pridobljenih prek digitalnih, spletnih in odprtih učnih virov, ter neformalnega in priložnostnega učenja ii. poenostavitev in racionalizacija orodij za preglednost, dokumentiranje, potrjevanje in priznavanje, ki neposredno zadevajo učence, delavce in delodajalce, ter nadaljnje izvajanje evropskega in nacionalnih ogrodij kvalifikacij iii. podpiranje mobilnosti učencev, vajencev, študentov, učiteljev, članov pedagoškega osebja in raziskovalcev iv. razvoj strateških partnerstev in skupnih študijskih programov, zlasti s povečanjem internacionalizacije visokošolskega izobraževanja ter poklicnega izobraževanja in usposabljanja
6 Trajnostne naložbe, kakovost in učinkovitost izobraževalnih sistemov in sistemov usposabljanja	i. preučitev potenciala naložbenega načrta za Evropo na področju izobraževanja in usposabljanja, vključno s spodbujanjem modelov financiranja, ki bi privabili zasebne akterje in kapital ii. spodbujanje držav članic, naj uporabijo z dokazi podprto oblikovanje politik, vključno z vrednotenjem in ocenjevanjem izobraževalnih sistemov in sistemov usposabljanja, za spremljanje politik in snovanje reform, ki bodo učinkoviteje zagotavljale kakovostno izobraževanje iii. spodbujanje inovativnih načinov za zagotavljanje trajnostnih naložb v izobraževanje in usposabljanje, pri čemer se po potrebi preučijo oblike financiranja, ki temelji na rezultatih, in delitve stroškov

POSEBNE PREDNOSTNE NALOGE NA PODROČJU POKLICNEGA IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA TER IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH DO LETA 2020

Za sektorske programe za poklicno izobraževanje in usposabljanje (københavnsko-bruški proces) ter za izobraževanje odraslih je potrebna podrobnejša opredelitev – in potrditev v tem skupnem poročilu – ciljev/prednostnih nalog za obdobje do leta 2020.

I. POKLICNO IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE

V sklepih iz Rige z dne 22. junija 2015 je bil predlagan naslednji nov sklop srednjeročnih ciljev ⁽¹⁾ na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja za obdobje 2015–2020:

— Spodbujanje **učenja na delovnem mestu** v vseh oblikah, s posebnim poudarkom na vajeništvu, z vključevanjem socialnih partnerjev, podjetij, zbornic ter ponudnikov poklicnega izobraževanja in usposabljanja, pa tudi s spodbujanjem inovativnosti in podjetništva.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/doc/2015-riga-conclusions_en.pdf

- Nadaljnji razvoj mehanizmov za **zagotavljanje kakovosti** v poklicnem izobraževanju in usposabljanju v skladu s priporočilom o vzpostavitvi evropskega referenčnega okvira za zagotavljanje kakovosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja ⁽²⁾ ter vzpostavitev – v sklopu sistemov zagotavljanja kakovosti – neprekinjenih **krogov obveščanja in povratnih informacij v sistemih začetnega (I-VET) in nadaljnega (C-VET) poklicnega izobraževanja in usposabljanja** ⁽³⁾ na podlagi učnih rezultatov.
- Izboljšanje **dostopa do poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter do kvalifikacij vsem** s pomočjo prožnejših in prehodnejših sistemov, zlasti z zagotavljanjem učinkovitih in integriranih storitev usmerjanja ter zagotavljanjem potrjevanja neformalnega in priložnostnega učenja.
- Nadaljnja krepitev **ključnih kompetenc** v programih poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter zagotavljanje učinkovitejših možnosti za pridobitev ali razvoj navedenih znanj in spretnosti prek začetnega in nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja.
- Uvajanje sistematičnih pristopov k **začetnemu izobraževanju in stalnemu poklicnemu izpopolnjevanju učiteljev, izvajalcev usposabljanja in mentorjev** v poklicnem izobraževanju in usposabljanju, tako za pouk v šoli kot za usposabljanje na delovnem mestu, ter zagotavljanje priložnosti za navedeno izobraževanje in poklicni razvoj.

II. IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

V prenovljenem evropskem programu za izobraževanje odraslih ⁽⁴⁾, ki ga je Svet sprejel leta 2011, je izpostavljenih več prednostnih področij za obdobje 2012–2014, vendar so umeščena v dolgoročnejši okvir, tako da so usklajena s štirimi strateškimi cilji ET 2020. Da bi uveljavili dolgoročnejšo vizijo iz programa, bi se morale države članice ob podpori Evropske komisije do leta 2020 osredotočiti na naslednje prednostne naloge:

- **Upravljanje:** zagotavljanje skladnosti izobraževanja odraslih z drugimi področji politik, izboljšanje usklajevanja, učinkovitosti in relevantnosti za potrebe družbe, gospodarstva in okolja; po potrebi povečanje zasebnih in tudi javnih naložb.
- **Ponudba in udeležba:** znatno povečanje ponudbe visokokakovostnih storitev izobraževanja odraslih, zlasti v zvezi z bralno, računsko in digitalno pismenostjo, ter povečanje udeležbe z učinkovitimi strategijami za ozaveščanje, usmerjanje in motivacijo, ki so usmerjene v skupine, ki najbolj potrebujejo pomoč.
- **Prilagodljivost in dostop:** razširitev dostopa s povečanjem razpoložljivosti učenja na delovnem mestu in z učinkovito uporabo IKT; vzpostavitev postopkov za ugotavljanje in vrednotenje znanj in spretnosti nizkokvalificiranih odraslih ter zagotavljanje zadostnih drugih priložnosti, ki bi vodile k priznanim kvalifikacijam iz evropskega ogrodja kvalifikacij za tiste brez kvalifikacij na četrti ravni.
- **Kakovost:** izboljšanje zagotavljanja kakovosti, vključno s spremljanjem in oceno učinka, izboljšanje začetnega in stalnega izobraževanja pedagogov za odrasle ter zbiranje potrebnih podatkov o potrebah, da bi se ponudba učinkovito usmerjala in snovala.

⁽²⁾ UL C 155, 8.7.2009.

⁽³⁾ UL C 324, 1.12.2010, str. 5.

⁽⁴⁾ UL C 372, 20.12.2011, str. 1.